

INTERNET U SLUŽBI CRKVE

MARIO ESSERT

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet strojarstva i brodogradnje
I. Lučića 1
10000 Zagreb

Primljeno: 26. 11. 2001.
Pregledni članak
UDK 004.738.5 : 2

Sažetak

Internet je stvarnost svijeta u kojem živimo: pomoću Interneta moguće je istovremeno biti na jednom mjestu i posjetiti razne dijelove zemaljske kugle. Autor razmatra temeljne pojmove povezane uz Internet kako bi i upućeni i neupućeni bolje upoznali tu veliku mrežu u kojoj živimo. Nakon što je prikazao osnovne pojmove internetske stvarnosti, autor govori o projektiranju internetskih stranica i pojedinih dokumenata dajući čitateljima upute za njihovo bolje razumijevanje. Internet je prisutan i u pastoralu, a može biti i vrlo koristan, što autor tumači na primjeru župnih internetskih stranica, predstavivši ujedno i nekoliko konkretnih ostvarenja u Hrvatskoj.

Ključne riječi: *Internet, Internet u službi Crkve*

Pokrenete li program *Internet Explorer* (IE5) ili *Netscape Communicator* na računalu u nekom Internet Caffeu, primjerice onom na autobusnoj stanici u Gospiću ili onom na Šibenskoj rivi, pa utipkate u rubriku s oznakom »Address« ovaj niz znakova: <http://www.vatican.va> i onda pritisnete tipku Return, na zaslonu računala će Vam se pojaviti ulazna stranica (*Slika 1*),

Slika 1. Vatikanska Webstranica

tzv. home page [čitaj: houm peidž] vaticanskog sadržaja na Internetu.

S nje ćete dalje moći jednostavnim klikom miša (pomične napravnice s dvije ili tri tipkice) dobiti na zaslonu, pa onda na odabranom jeziku pročitati, željene poslanice Sv. Oca, poslušati njegove propovijedi ili nagovore s redovitih audijencija, poslušati vaticanski radio, posjetiti vaticansku kuriju ili vaticanske muzeje i još mnogo toga, sjedeći uz šalicu kave tisućama kilometara daleko. Na isti način moći ćete posjetiti preko 9 milijuna stranica širom svijeta, od Amerike preko Afrike do Australije ili od Paragvaja do Norveške. Za to nam je potrebna jedino internet adresa računala na kojem je informacija pohranjena i do koje se u svakom trenutku može doći s bilo koje točke na kugli zemaljskoj. Ono 'http://' (hyper text transfer protocol) u adresi govori nam o protokolu ili načinu razmjene informacije i posve je tehnički pojam ko-

jim se ne treba zamarati. No važno je napomenuti da postoje i drugi načini prijenosa, npr. **ftp** (file transfer protocol) kojim se informacije spremljene u cjeline (zapisnike ili fajlove, eng. file) s jednog računala prenose na drugi. Put prijenosa uvijek je isti – globalna računalna mreža zvana **Internet**.

Mreža računala engleski se zove *net* i može se realizirati samo s dva ili nekoliko računala međusobno povezanih ožičenjem (hardverom, eng. hardware) i podržana programom (eng. software) za komunikaciju i razmjenu podataka. Iako već od 60-ih godina 20. stoljeća postoji umrežavanje računala, nagli, eksplozivni (eksponencijski) rast povezivanja računala i njihovih mreža u jednu zajedničku nastao je kasnih 90-ih godina. Ta je mreža (*net*) prerasla političke i kulturalne granice zemalja i postala zajedničko (*inter*) blago cijelog svijeta, pa je dobila naziv Internet. Spomenutih 9 milijuna sajtova na računalima diljem svijeta (zovemo ih *serverima*, jer služe čuvanju i ažuriranju internetskih informacija), trajno su uključeni u Internet, po kojem danas prosječno dnevno komunicira oko 500 milijuna (petsto milijuna!) računala. Jedno od takvih je i ono u Internet Caffea, Vašem domu ili župi.

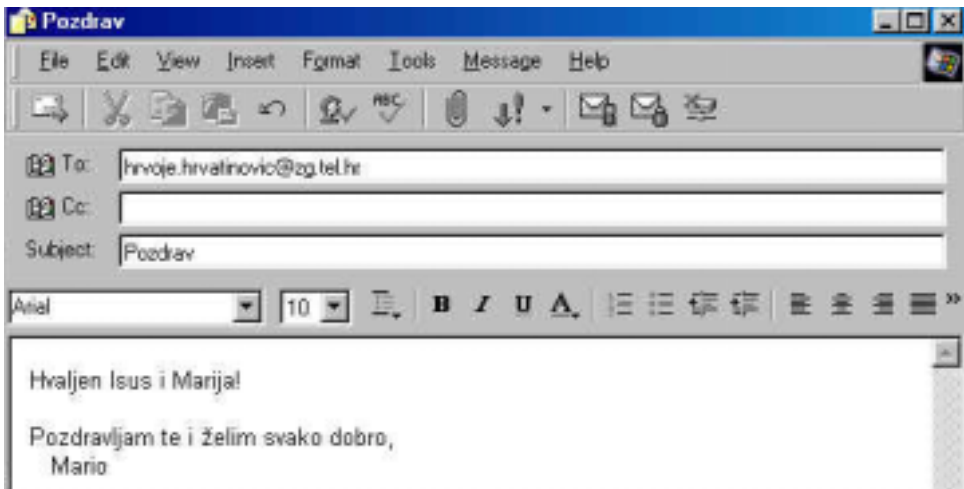
Da bi se ono našlo na Internetu, potrebno je imati modem (elektronički uređaj za komunikaciju kao dio računala ili njegov vanjski dodatak), telefonsku vezu (standardnu, digitalnu-ISDN ili bežičnu – mobitel s modemom) i registraciju kod nekog davatelja Internet usluga (Internet provider), kao što su HiNet, Iskon ili GlobalNet u Hrvatskoj. Internet provider ne nudi Vam samo mogućnost ulaska na mrežu nego i mogućnost da na njemu osmislite i realizirate svoje internetske stranice, svoj vlastiti WEB site. Engleski WEB znači paučina, jer je svjetska mreža isprepletana

poput paukove (istina ne tako veličanstvene ljepote) i širi se posvuda (worldwide), pa otud ona kratica iz adrese WWW – World Wide Web. Pokretanjem programa za komunikaciju (npr. Dial up networking) Vašeg modema s modemom Internet providera izabire se broj (npr. 077100000) i nakon ostvarene veze znamo: mi smo u Mreži. Hoćemo li poslije pokrenuti spomenuti program IE5 (tj. preglednik, eng. *browser*; čit. brauzer) za pregled internetskog sadržaja ili uz pomoć nekog *ftp* programa prebaciti pripremljenu informaciju na računalo našeg Internet providera, na naš (zakupljeni) WEB site, ovisi o našoj odluci. No, to nije sve.

Internet nam omogućuje i razmjenu osobnih informacija – elektroničku poštu (eng. e-mail; čitaj i-meil). WEB serveri čuvaju i Vaš e-mail sandučić u koji stiže elektroničko pismo, koje možete pročitati, a također napisati i poslati vlastito. U oba slučaja potrebno je znati elektroničku adresu primatelja i pošiljatelja koja najčešće ima oblik *ime.prezime@stroj.kratica*, npr. *hrvoje.hrvinovic@zg.tel.hr*. Pokretanjem mail-programa, npr. NetscapeMessengera (*Slika 2*) ili OutlookExpressa, dobije se formular za pisanje i čitanje elektroničke pošte. Osim adrese, formular sadrži osnovnu poruku (eng. subject) i prostor za upis tekstovne informacije. Njoj se može pridružiti (eng. *attachment*) i dodatna informacija (dokument, slika, zvuk, animacija) spremljena u nekom zapisniku (eng. *file*) koji se s lokalnog računala šalje na određenu adresu zajedno s utipkanim sadržajem. Kad je pismo (adresa i sadržaj) spremno, potrebno je samo kliknuti na ikonicu ‘Šalji’ (eng. *send*). Podešavanje mail-programa (upis korisnikove mail-adrese i adrese Internet poslužitelja) obavlja se samo jednom, kod instalacije mail-programa. Današnji poslužitelji nude i pisanje, odnosno čitanje elek-

troničke pošte i putem browsera. Dovoljno je znati internetsku adresu mail-poslužitelja i imati svoju prijavljenu adresu na nje-mu. Postoji puno WEB siteova koji nude besplatnu mail-uslugu kod nas (www.hinet.hr, www.iskon.hr, www.globalnet.hr) ili u inozemstvu (www.hotmail.com, www.yahoo.com, www.email.com i drugi).

Za konac spomenimo još jednu važnu internetsku uslugu – rad na udaljenom računalu. Uz pomoć **telnet** ili sigurnijeg **ssh** programa (s boljom zaštitom od neželjene krađe lozinke) moguće je danas sjediti u svojoj toploj sobi za vlastitim računalom i raditi na stroju koji je smješten na drugoj strani svijeta s jedva vidljivom razlikom da

Slika 2. Elektronička pošta (e-mail)

Prednosti elektroničke pošte u odnosu na klasičnu poštu su mnogobrojne:

- Ogromna razlika u cijeni – praktički ispod cijene lokalnog telefonskog impulsa; npr. za prijenos jedne knjige od tisuću stranice običnog teksta treba nam 5 minuta za slanje od kuće s računala spojenog običnim modemom na Internet.
- Brzina komunikacije – u par minuta naše pismo stiže na 'kraj' svijeta.
- Slanje iste informacije, bez utjecaja na brzinu i cijenu, na veliki broj adresa (cirkularna pisma).
- Jednostavna računalna evidencija primljenih i poslanih sadržaja.

fizički niste tamo. Za to Vam je potrebna samo adresa stroja na koji se spajate i računalno dopuštenje (korisničko ime i lozinka, engl. *account name & password*). Internet je informacijski izbrisao prostorne međe svijeta.

Projektiranje WEB sitea

Projektiranje osobnog ili zajedničkog, npr. župnog, WEB sitea nije samo tehnički problem. Osnovni problem današnjih informacija na Internetu je problem njihova identiteta – po čemu su one svoje, različite od drugih, da bi stoga bile zanimljive i posjećene. Zato projektiranje treba započeti

s pitanjima na koja moramo znati jasne odgovore:

1. koja je svrha i cilj našeg sitea,
2. za koga site gradimo: tko su naši stalni i potencijalni posjetitelji,
3. koje sadržaje želimo ponuditi i zašto,
4. koliki su troškovi i kako ćemo ih namiriti,
5. kako ćemo vrednovati rezultate.

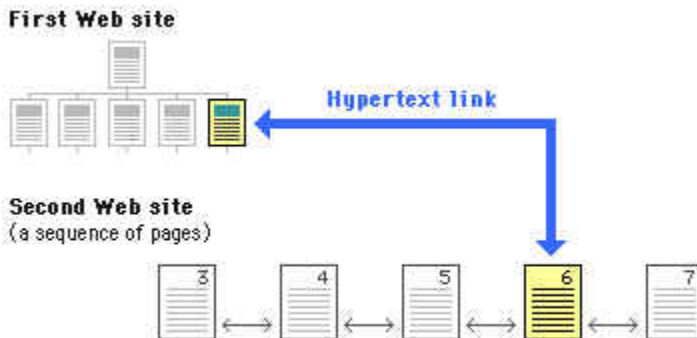
Tek kad znamo sve odgovore (poželjno bi bilo imati ih na papiru!) i imamo ugrađenu povratnu vezu (rezultati utječu na daljnju izgradnju i promjenu postojećeg), možemo preći na drugu razinu – tehničko projektiranje ili *design* (čitaj: di'zain) takvog sitea.

Ono bi pak trebalo uključivati znanja iz triju područja: psihologije, likovne kulture i računalstva. Objaviti dokument na WEB-u nije isto što i tiskati knjigu i prodavati je u knjižari. Na jednoj stranici tiskane knjige osim estetike (veličine i vrste slova, vrste papira i kvalitete reprodukcije) imamo samo sadržaj i to onaj napisani. WEB stranica pak, osim različite vrste sadržaja: teksta i slika, te glazbenog i videozapisa, može uključivati i veze (engl. *link*) s drugim dokumentima na istom stroju ili drugim strojevima smještenim bilo gdje na

WEB-u (*Slika 3*). Štoviše, informacija može biti (i obično jest) razlomljena i unutar istog dokumenta. Linkovi omogućuju preskakanje dijelova dokumenta i ponovno vraćanje. Zato se takva informacija zove *hypertext* (čitaj: hai'pe:tekst).

Linkovi nam tako omogućuju *hijerarhijsku strukturu* našeg WEB sitea: iz jednog se dokumenta jednostavnim klikom na link dolazi u drugi, iz drugog na treći i tako dalje. Tu se gubi pojam klasičnih stranica, tj. njihovog numeriranja, jer je duljina dokumenta određena sadržajem spremljenog zapisnika, ali i linkova, tj. drugih dokumenata. Dakako, veze mogu biti i vrlo zamršene, ispremiježane, ali to nije dobro. Temeljne su odlike dobrog WEB sitea jednostavnost i preglednost, te da korisnik u svakom trenutku zna gdje je, i kako će (jednim klikom!) vratiti na izvornu, ulaznu stranicu. To se postiže postavljanjem, na ulaznoj stranici WEB sitea, izbornih ponuda (menua), koje određuju zadane teme i početni smjer kretanja s početne pozicije. Dobro je zamisliti balansiranu strukturu dokumenata kako bi pojedina tema imala približno jednaku dubinu (*Slika 4*)

Izborne ponude obično se stavljaju s lijeve strane (ili na vrh) ulaznog dokumenta i čitavo su vrijeme na zaslonu, a promjen-

Slika 3. Hypertext – veze među dokumentima

Slika 4. Balansirana hijerarhija – podjednaki broj svih razina

ljivi sadržaj pojavljuje se na preostalom dijelu zaslona. Dobro je stalnu površinu projektirati što manjom (npr. 5-10% površine zaslona), kako bi za promjenljivi sadržaj ostalo dovoljno mjesta i time se olakšala navigacija. Pomak (čitanje naprijed-natrag) u prikazanom dokumentu ostvaruje se ili tipkama sa strelicama ili klikom miša na pomičnu traku sa strane, s tzv. vertikalnim *scroll barom* (čitaj: skroul bar).

Budući da se na svaki WEB site ulazi preko njegove naslovne stranice (engl. home page), posebnu pozornost treba usmjeriti njezinom projektiranju. Kod toga treba imati na umu, a onda i realizirati ove značajke – usavršavajući sve zajedno i svaku pojedinačno:

- stranica se mora u preglednik (browser) učitati brzo;
- treba da bude funkcijski pregledna;
- treba da bude lijepa – estetski jednostavna i privlačna.

Ako kanimo imati WEB site s mnoštvom različitih informacija, npr. dnevne vijesti, knjige, poduke i sl., na ulaznu stranicu moramo ugraditi i tražilicu (engl. *search engine*, čit. se:tʃ'endʒin), koja nam omogućuje brz pronalazak jedne ili više zadanih riječi na svim stranicama našeg sitea na kojima se

ona (one) pojavljuju. Jedan oblik takvih tražilica nude poznati WEB siteovi za pretraživanje sveukupnog sadržaja na Internetu, npr. www.google.com (Slika 5) ili www.altavista.com, koji se mogu automatski ugraditi u vlastiti WEB site. Menu s glavnim temama, tražilica i logotip vlasnika stalni su elementi projektiranog WEB sitea.

Slika 5. Internet tražilica

Projektiranje WEB dokumenta

Prvotni i još uvijek aktualni format WEB dokumenta je HTML – Hypertext Markup Language, koji definira niz oznaka (engl. tag) preko kojih se određuje prikaz dokumenta u browseru. Drugim riječima, browser prepoznaje tagove u Vašem dokumentu i prikazuje zapisani sadržaj između njih prema unaprijed definiranoj funkciji. Primjerice, napišemo li `ovo`

<hn> naslov u dokumentu </hn>	– naslov n-tog reda n – broj 1 do 6 (naslov od prvog – najvećeg, do šestog – najmanjeg, reda)
<p> odlomak </p>	– odlomak (paragraf) teksta
 članovi s 	– poredani niz
 članovi s 	– neporedani niz
 podatak 	– član listine
<TABLE>	– tablica s <TR> i <TD> oznakama za redove i stupce
<HR>	– horizontalna crta;

	– break (novi red)
<BLOCKQUOTE> </BLOCKQUOTE>	– dugi citati
<ADDRESS> </ADDRESS>	– autorstvo i adrese
<A xyz > 	– anchor (sidro), link
xyz – NAME = ime	
HREF = ime_zapisnika ili	
TITLE = »naslov«	
	– umetanje slike

Slika 6. Neke HTML oznake

je pojačani tekst’, će browser će prikazati tekst ‘ovo je pojačani tekst’ podebljano, tj. vidjet će se: **ovo je pojačani tekst**. Oznake na početku (tj.) i na kraju (tj.) govore dakle browseru da tekst između njih mora prikazati pojačano. Na isti način oznake <i>...</i> učinile bi da tekst između njih bude ukošen (*italic*), dok <u>...</u> tekst prikazuju podcrtanim. Na sličan način, ali dakako s drugim tagovima, prikazuju se linkovi, tablice, formulari, pozicioniraju slike, glazbeni ili videoobjekti i slično.

Drugi, često korišteni WEB format je PDF – Portable Data Format koji se unutar WEB browsera (ali i samostalno) »gleda« s ugrađenim, besplatnim tzv. ‘Plug-in’ programom – *Adobe Acrobat Readerom*.

Današnji tekstovni editori (programi za upis i mijenjanje dokumenata) obično daju izlaz u oba formata (HTML i PDF). Prvi format (HTML) je jednostavniji i zauzima manje memorijskog prostora, pa se brže učitava u browser. Drugi pak (PDF) je pogodniji za tiskani ispis informacije na printer i za arhiviranje dokumenta.

Postoje i posebni programi (npr. *Dreamweaver* ili *FrontPage*) za slaganje WEB dokumenta u HTML formatu, kod kojih umjesto znanja tagova treba znati koja ikonica ili gumbić programa odgovara nekoj funkciji. Klikom na takvu ikonicu u tekst se umeće odgovarajući tag. Kod takvih programa u svakom je trenutku moguće pogledati kako izgleda izvorni oblik dokumenta (engl. *source code*, čit. sors koud)

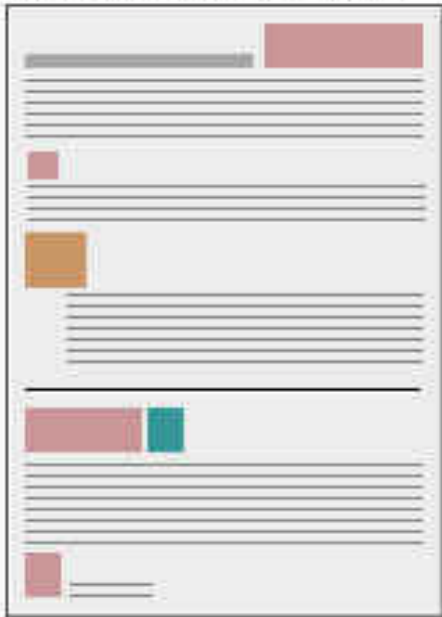
koji smo na taj, grafički orijentiran, način načinili.

Internetom se prenose slike koje su spremljene u samo dvije vrste formata – GIF i JPG. Za razliku od GIF formata, slikovni format JPG je na račun rezolucije prikaza nešto zgusnutijeg oblika i nije licenciran, pa se njime služi sve više ljudi. Grafički programi za tvorbu slika ili obradu fotografija mogu spremati slike u bilo kojem od njih, uz niz drugih.

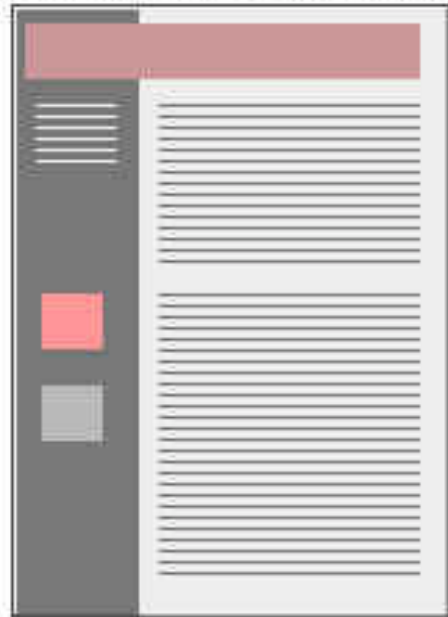
Na WEB stranicu može se dodati veza (*link*) s video ili zvukovnim zapisom ili takav zapis uglaviti, umetnuti (engl. *embed*) na stranicu. Budući da multimedija može biti memorijski vrlo zahtjevna, redovito se preporučuje link, a ne uglavljanje. Uz link je potrebno napisati i veličinu zapisa (u kilobajtima, oznaka Kb),

kako bi posjetitelj mogao unaprijed znati koliko će mu vremena trebati da s Vaše stranice poslušaju neku pjesmu (učita u svoj browser) ili dohvati ponuđeni videozapis. Popularni formati zvukovnih zapisa koji se prenose Internetom su .au, .ra, .mp3 i .wav (poredani po rastućoj memorijskoj zahtjevnosti), dok kod videozapisa taj niz izgleda ovako: .rv, .asf, .mov, .mpeg, i .avi. Usavršavanje formata i bitka za 'standard' svakodnevica su u svijetu Interneta. Za projektanta WEB stranice važno je znati da memorijski zahtjevne sadržaje, pa bilo to slikovni, glazbeni ili animacijski, mora izbjegavati, pogotovo na ulaznoj stranici. Pritom treba voditi računa o konzistentnosti globalnih rasporeda kod svih stranica, pogotovo onih iz iste tematske cjeline.

Too patchy, inconsistent

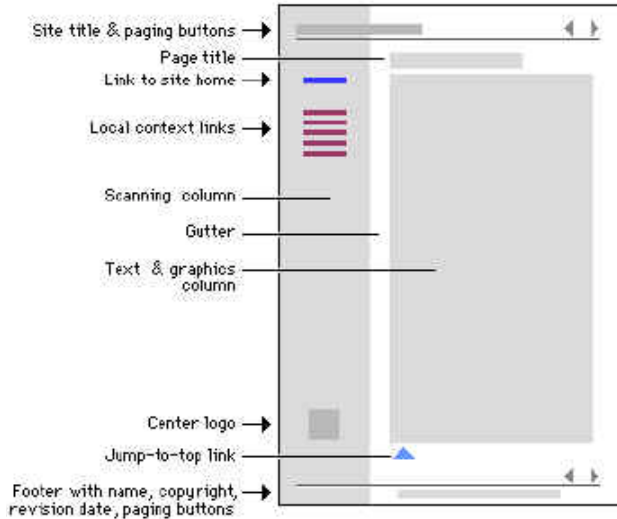

Better layout of type blocks

Slika 7. Preglednost globalnog rasporeda

Dobro je imati uzorak (engl. *template*; čitaj: 'templeit') gdje su (Slika 8) unaprijed uglavljena mjesta s imenom sitea, naslova stranice, linka na ulaznu stranicu, linkova za navigaciju naprijed-natrag i na vrh, mjesta za lokalne linkove te mjesta za tekst i grafiku i sl.

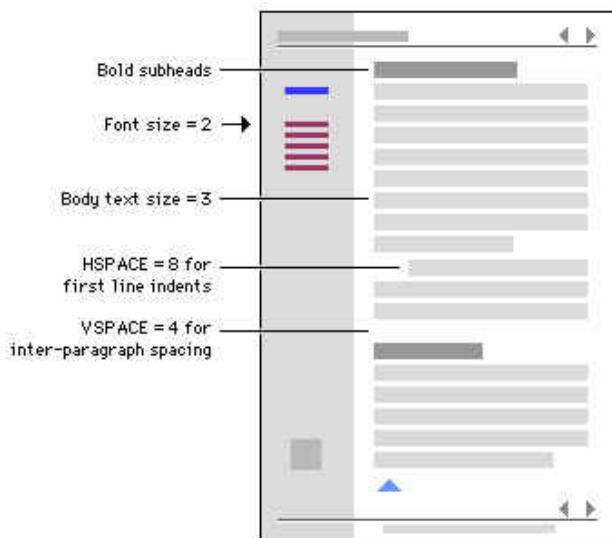

Slika 8. Uzorak na informacijskoj razini

Na isti način preporučuje se konzistentnost na nižoj razini rasporeda WEB dokumenta (Slika 9) gdje se definiraju i konzistentno prenose veličine i vrste slova za naslove i podnaslove, napomene, glavna informaci-

ja, duljine vertikalnih i horizontalnih uvlačka, boje slova i boja pozadine, oznake slika i tablica, istaknuta mjesta u tekstu i slično.

Sve dosad nabrojeno samo su tehnički preduvjeti da se posjetitelj stranica našeg WEB sitea osjeća ugodno. No, da bi on često na njih navraćao, sadržaj se treba i redovito obnavljati, biti koristan i zanimljiv.

Slika 9. Uzorak na razini grafičkog oblikovanja

Zajedništvo župne zajednice putem Interneta

U Hrvatskoj danas ima oko 50 WEB siteova katoličkog profila, međusobno slabo povezanih, neregistriranih na drugim (necrkvenim) siteovima. Pridruženi su uz institucije (www.hbk.hr Hrvatske biskupske konferencije, www.kbf.hr Katoličkog

bogoslovnog fakulteta, www.fdi.hr Telološkog instituta Družbe Isusove, www.ksc.hr Katehetskog salezijanskog centra, www.ika.hr Informativne katoličke agencije i sl.), izdavačke kuće (www.glas-koncila.hr, www.ks.hr, www.verbun.hr i dr.) ili crkvene zajednice (www.ofm.hr, www.redovnice.hr, www.donbosco.hr i dr.) koje Internet koriste kao pokušaj da se i tim putem 'progovori svijetu'. Mnogi crkveni siteovi odišu ljepotom i žarom, te će sigurno jednom biti 'otkriveni' i prepoznati. Da bi se to što prije dogodilo, nužno je povezati se (linkovima) međusobno, biti dostupan s više organizacijske razine, npr. preko tražilice crkvenih siteova na www.hbk.hr, i registrirati se na često posjećenim siteovima. Može li i župna zajednica u takvom okolišu naći svoje mjesto?

Kako je moguće strojem učvrstiti zajedništvo kad to baš ne uspjeva ni osobnim kontaktima? Odgovor leži u činjenici da živimo u informacijsko doba i da su ljudi zarobljeni medijima. Zato je ovaj medij koji čovjeka ne pasivizira, nego potiče na aktivan angažman, posebno pogodan za stvaranje zajedništva župnih zajednica.

Kakve bi sadržaje WEB server župne zajednice trebao imati? Svakako one koji privlače svakog njezinog člana, kao što su tekuće informacije iz života župe, te korisni i zabavni sadržaji. Idealno bi bilo postići da svaki član zajednice doprinosi izgradnji zajedničkog WEB servera. Da bi to bilo moguće, nužno je provesti poduku o korištenju i mogućnostima Interneta. Za tu djelatnost dovoljno je nekoliko tehnički podučeni mladih ljudi, jedna prostorija za poduku i računalo spojeno na Internet.

Drugi korak je izgradnja WEB sitea na zakupljenoj adresi nekog Internet providera (troškovi su zanemarivi) kako bi svi podučeni mogli naučeno provjeriti u praksi, bilo preko župnog, bilo osobnog raču-

nala. U početku izgradnje važno je ulaznu stranicu urediti tako da posjetitelj odmah uoči svježe informacije. Danas se takav pristup zove WEB portal. Osim tjedno ili dnevno promjenljivog sadržaja – obavijesti i događanja, portal mora imati i stalne sadržaje (glavne teme s linkovima) koji se redovito ažuriraju, a datum posljednje promjene vidljiv je već na ulazu. Među stalnim temama dobro je da budu istaknuti:

- raspored bogoslužja u župnoj crkvi,
- važni dokumenti – župno povijesno blago u tekstu, slikama, zvuku i video zapisu,
- matične knjige – rođenih, vjenčanih, umrlih,
- raspored: vjeronauka, poduke bračnih parova, biblijskih susreta i sl.,
- organizacijski oblici – plan i program župnih vijeća s informacijama o članovima (linkovi na njihove osobne stranice),
- župni listić,
- stranice župnog karitasa i/ili akcija »dam-daš« tipa,
- Forum – mjesto za razmjenu mišljenja,
- Chat – virtualno sastajalište, uz definirano vrijeme,
- popis župljana s adresama, telefonskim brojevima i svakako e-mail adresama,
- dopisni tečajevi,
- preporučljivi linkovi – veza s drugim župnim zajednicama.

Redovito (tjedno ili mjesečno) objavljivanje župnog listića na Internetu sigurno je danas najjeftiniji način publiciranja. Materijal se slaže u popularnom tekstovnom editoru (npr. Wordu) i onda sprema u PDF ili HTML formatu, prebacuje ftp programom s lokalnog računala na server i sve je spremno za čitanje. Kako se to dobro radi, može se pogledati primjerice na adresama: www.duhovno-vrelo.com – »Duhovno vrelo«, Internet magazin za duhov-

nost i religioznu kulturu, www.ffdi.hr/pogled – »Pogled«, katolički list za mlade, www.svjedorijeci.com – »Svjeto riječi«, katolički mjesečnik iz Sarajeva, www.ver.hr – katolički list »Veritas«, www.korablja.com.hr – »Katolički magazin« i slično.

Druga je mogućnost da se takav listić redovito 'ubacuje' u e-mail sandučiće 'pretplaćenih' ili zainteresiranih župljana. Na isti način mogu se provoditi i dopisni tečajevi, poput elektroničkog izdanja Dopisne teologije pok. fra Jerka Marijana Fućaka (<http://zrno.fsb.hr/blago>). Sudionici takvog tečaja, ali i svi zainteresirani, mogu putem Interneta svakodnevno čitati misna čitanja i časoslov, a imaju organiziran i

Forum (*Slika 10*) na adresi <http://karmela.fsb.hr/forum/index.php>, Vijesti (*Slika 11*), Chat (*Slika 12*) i tražilicu važnih dokumenata: Biblije, Katekizma, PUT-a i dr. (*Slika 13*).

Na Forumu se otvaraju rasprave i pišu odgovori, sve putem Interneta. Forumi mogu biti javni ili rezervirani za odgovarajuću skupinu, članovi koje se uključuju u zajedničku komunikaciju preko vlastitog korisničkog imena i lozinke. Forum može sadržavati i e-mail adrese sudionika, pa se dio povezivanja može događati i na razini dviju osoba. Informacije općeg značaja za župu treba objaviti na stranici Vijesti (*Slika 11.a*).

Slika 10. Forum – mjesto za pitanja i odgovore

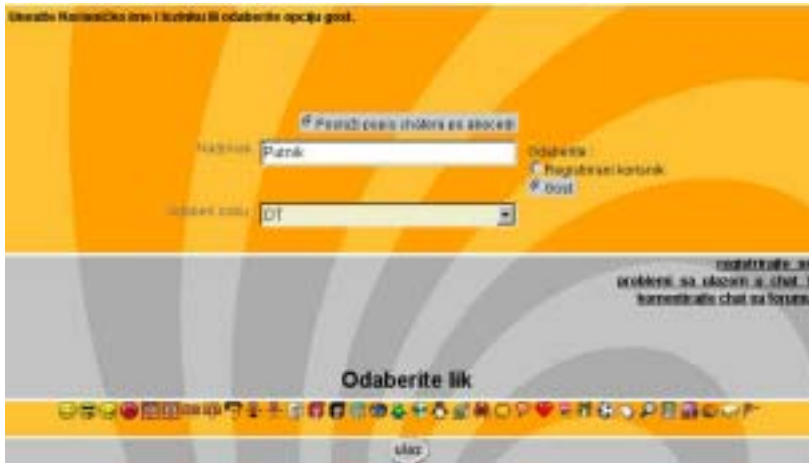

a)

b)

Slika 11. Vijesti i ulazni formular sudionika Dopisne teologije

Slika 12. Čavrljanje (chat) – prvi korak do osobnog sureta

Objavljivanje vijesti može biti povjerno većem broju osoba, a uz objavljenu vijest uvijek mora pisati vrijeme kad je objavljena i ime osobe koja ju je objavila. Posebnu službu ima tzv. superuser, osoba koja brine da se dobiveno pravo objavljivanja vijesti ne zloupotrijebi, pa može maknuti neprimjerene sadržaje sa stranice Vijesti, te oduzeti osobi koja ih je postavila pravo daljnjeg korištenja, tj. pravo upotrebe formulara (Slika 11. b) za upis sadržaja vijesti.

Članovi zajednice još se bolje povezuju preko Chata (čitaj: tʃæt) – programa za čavrljanje, interaktivni razgovor preko WEB-a u realnom vremenu. Sudionik pokreće program sa svog računala, izabire unaprijed dogovorenu sobu (npr. DT na slici 12), uzima neko ime i/ili lik i ulazi (virtualno) u sobu. Tu vidi tko je sve došao (spojio se na isti način) i razgovor započinje. Rečenica se piše i šalje, trenutčno se svima pojavljuje na zaslonu s imenom pošiljatelja. Tako se uspostavlja 'razgovor' i razmjenjuju misli.

Spremanje na WEB većih dokumenata (knjiga, udžbenika, tečajeva) zahtijeva

izgradnju posebnog sustava za pretraživanje, kao što je iSearch (Slika 13) gdje se zadane ključne riječi ili njihovi jezični korijeni pronalaze po unaprijed zadanom opsegu, npr. unutar zadanog broja odlomaka ili zadanog broja riječi. Korisnik, tražitelj informacije, na taj način do rješenja dolazi brzim i jednostavnim putem, nezamislivim u klasičnom obliku tiskanog djela.

Suvremeni razvitak internetske tehnologije zahtijeva pripremu takvih (velikih) dokumenata u novom XML formatu (eX-

Slika 13. WEB dokumenti – kako najbrže do tražene informacije

tensible Markup Language) iz kojeg se onda na relativno jednostavan način može dobiti ili HTML i PDF format dokumenta za prikaz na WEB-u. Štoviše, na sličan način može se transformirati i u oblik za ispis (na pisac ili tiskarski stroj) ili čak za prikaz na zaslonima mobilnih telefona, kakvih je sve više. Trenutačno se razvijaju transformacije XML dokumenata u zvučne zapise, njihovo automatsko prevođenje u govorne jezike i sl. Zato pripremu informacija za WEB treba od početka izvesti na pravi način. Izbor krive tehnologije najgora je pogreška u informacijskoj eri.

Zaključak

Informacijsko doba stavlja pred suvremenog vjernika i njegovu župnu zajednicu još jedan izazov: zašto i kako se pojaviti u internetskom svijetu (a ne biti od 'svijeta')? Odgovore možemo pronaći u posvešćivanju poziva i odgovornosti vjernika u svijetu, a njihovu realizaciju u poznavanju i neprekidnom upoznavanju novih tehnologija, u

postojanom radu na stvaranju kvalitetnih sadržaja i njegovanju zajedništva preko kojeg se i za koje se to blago pripravlja.

Svojom rasprostranjenošću i opisanim značajkama Internet zasigurno zauzima važno mjesto u medijima civilizacije kojoj pripadamo. Mogućnost da brzo i lako 'progovorimo' drugima i svijetu ponudena je svima. Hoćemo li među 8 i pol milijardi dokumenata, koliko ih danas ima na WEB-u, ugraditi i nešto svoje ovisi ponajviše o nama i našoj vjeri.

Osam milijuna dokumenata kojima se Mreža dnevno hrani (stavlja se na Internet svaki dan!), djelovat će i oblikovati svijest i savjest 500 milijuna ljudi dnevno prisutnih s druge strane računalnog zaslona i zasigurno nas – neće čekati.

Literatura:

- HTML standard definition, www.w3.org
 LYNCH, P. – S. Horton, *Yale CI/IM Web Style Guide*, Yale Center for Advanced Instructional Media, 1997.